

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้จำแนกตามข้อมูลทั่วไป และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ นำมาสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

##### 1. คุณลักษณะของสถานประกอบการ

ผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินทุนน้อยกว่า 1.0 ล้านบาท จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.02 ระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 8 - 14 ปี จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.20 จำนวนแรงงานอยู่ระหว่าง 5 - 10 คน จำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.42

##### 2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านใน 5 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยอันดับแรกคือ ด้านปัจจัยการผลิต รองลงมา คือ ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านนโยบายรัฐบาล ด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ และด้านอุปสงค์เป็นอันดับสุดท้าย โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านปัจจัยการผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงประเด็นเดียว คือ ผู้ประกอบการมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งทุน มีสถาบันการเงินที่เพียงพอแก่ความต้องการ ส่วนประเด็นที่เหลือพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประกอบการมีที่ดิน แรงงาน ทุน เครื่องมือ

เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตอย่างเพียงพอ และแรงงานมีทักษะทางการผลิต มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีความรวดเร็วในการทำงาน และมีจำนวนพอเพียง เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ผู้ประกอบการอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง สื่อสารโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการขยายตัวในอนาคตได้

2) ด้านบริหารการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น โดยอันดับแรก คือ ผู้ประกอบการมีความรู้ ความเข้าใจการบริหารจัดการที่ดี รองลงมาคือ ผู้ประกอบการมีการกำหนดแผนการผลิต พัฒนาระบบการผลิตที่ยืดหยุ่นที่ตอบสนองความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดี และผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (เศรษฐกิจ การเมือง สังคม อุตสาหกรรม) สภาพแวดล้อมภายใน (จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค) เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ผู้ประกอบการมีการสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรม

3) ด้านอุปสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงประเด็นเดียว คือ ผู้ประกอบการมีการค้นหาคุณภาพและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจสูงสุด ส่วนประเด็นที่เหลือพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประกอบการมีการผลิตตามความต้องการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภค และผู้ประกอบการมีตลาดขนาดใหญ่ที่มีความต้องการสินค้าคุณภาพและปลอดภัย เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดเพื่อดูแลแนวโน้มของการบริโภค

4) ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงประเด็นเดียวคือ ผู้ประกอบการมีการเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือ รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประกอบการมีสมาชิกเครือข่ายเพื่อระดมทรัพยากรมาร่วมกันดำเนินกิจกรรม และผู้ประกอบการมีอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้องจำนวนมากที่ป้อนวัตถุดิบ เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง คือ การยอมรับสภาพความเป็นอยู่ที่พักเพียงพอของตนเองในการดำเนินชีวิต

5) ด้านนโยบายรัฐบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงประเด็นเดียวคือ

รัฐสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อชุมชน ส่งเสริมการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ส่วนประเด็นที่เหลืองพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ภาครัฐมีบทบาทให้บริการด้านปัจจัยพื้นฐาน และภาครัฐสร้างอุปสงค์สินค้าพร้อมกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายและการตลาดอื่นๆ แก่ผู้ประกอบการเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นโยบายของภาครัฐมุ่งเน้นการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยจากสารเคมี เชื้อราและเชื้อโรคต่างๆ

### 3. ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านใน 3 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยอันดับแรก คือ ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร ส่วนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นอันดับสุดท้าย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น โดยอันดับแรก คือ ผู้ประกอบการสร้างขีดความสามารถทางนวัตกรรมด้วยการสร้างธุรกิจใหม่ภายในกลุ่มเครือข่ายธุรกิจเพื่อเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจกับลูกค้า รองลงมา คือ ผู้ประกอบการมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับแรงงานที่มีทักษะเพื่อสร้างมูลค่าให้สินค้ารวมถึงผลตอบแทนจากการลงทุนแก่ผู้ประกอบการ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ผู้ประกอบการมีการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ดีตลอดห่วงโซ่การผลิต

2) ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ประเด็น โดยอันดับแรก คือ ผู้ประกอบการได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร รองลงมา คือ ผู้ประกอบการมีความสามารถในการควบคุมและบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะทำให้อาหารไม่ปลอดภัยได้เป็นอย่างดี และผู้ประกอบการพัฒนางานการสร้างระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานอาหารปลอดภัยตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบผ่านกระบวนการผลิตจนกระทั่งสินค้าถึงมือผู้บริโภคเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนอันดับสุดท้ายอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประกอบการมีระบบสารสนเทศที่ช่วยในการจำแนกสินค้าและแหล่งผลิตรวมทั้งการตรวจสอบแหล่งผลิตและแหล่งกระจายสินค้า

3) ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ประเด็น โดย

อันดับแรก คือ ผู้ประกอบการมีการพัฒนาตลาดเสมือนจริงผ่านเว็บไซต์เพื่อผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าและติดต่อกับผู้ผลิตได้โดยตรง รองลงมา คือ ผู้ประกอบการมีการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ดีขึ้น มีการออกสินค้าใหม่ๆ สินค้ามีความหลากหลาย มีคุณค่าทางโภชนาการ เน้นความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และง่ายต่อการบริโภค ส่วนประเด็นที่เหลืพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประกอบการมีการเลือกใช้วัตถุดิบหรือองค์ประกอบของสินค้าและบริการกระบวนการผลิตไม่เป็นพิษและทำลายสภาพแวดล้อมเป็นอันดับที่ 3 ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ผู้ประกอบการมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการติดต่อระหว่างผู้จัดหาวัตถุดิบและศูนย์กระจายสินค้า เพื่อลดต้นทุนจนสามารถตั้งราคาได้ต่ำกว่าคู่แข่ง

#### 4. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินทุนต่างกัน มีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ( $F = 12.783, p = 0.000$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินทุนต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจจำแนกตามเงินทุนพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุนน้อยกว่า 1.0 ล้านบาท ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหาร และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 1.0 – 5.0 ล้านบาท ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 1.0 – 5.0 ล้านบาท ในด้านด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 1.0 – 5.0 ล้านบาท ในด้านกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 5.01 – 10.0 ล้านบาท ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 5.01 – 10.0 ล้านบาท ด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหาร และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 10.01 – 20.0 ล้านบาท ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากกว่า 20.0 ล้านบาท มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ที่มีเงินทุน 10.01 – 20.0 ล้านบาท ในด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินงานต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการดำเนินงานต่างกัน มีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ( $F = 0.071$ ,  $p = 0.975$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการแข่งขันทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงานต่างกันมีความสามารถการแข่งขันต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานต่างกัน มีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ( $F = 5.874$ ,  $p = 0.001$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานต่างกัน มีความสามารถในการแข่งขันในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดไม่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจจำแนกตามจำนวนแรงงานพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 15 คน มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงานน้อยกว่า 5 คน ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 15 คน มี

ความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงานน้อยกว่า 5 คน ในด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 15 คน มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงาน 5 – 10 คน ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 15 คน มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงาน 11 – 15 คน ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 15 คน มีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงาน 11 – 15 คน รวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 4 ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างกันมีความสามารถการแข่งขันต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ( $t = 5.080$ ,  $p = 0.000$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างกัน มีความสามารถในการแข่งขันในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านคุณภาพความปลอดภัยของอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 คุณลักษณะของสถานประกอบการ (ได้แก่ เงินทุน ระยะเวลาการดำเนินงาน จำนวนแรงงาน) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างพบว่า ปัจจัยทั้ง 8 ด้านที่นำมาศึกษาในการวิจัยนี้มี 3 ด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง โดยอันดับแรก คือ ด้านอุปสงค์ ( $X_0$ ) รองลงมา คือ เงินทุน ( $X_1$ ) และด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ( $X_5$ ) ตามลำดับ โดย

ปัจจัย 3 ด้านดังกล่าวสามารถอธิบายการผันแปรตาม คือ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ได้ร้อยละ 32.4

**สมการในรูปคะแนนดิบ คือ**

$$\text{ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้} = 1.969 + 0.348 (X_6) + 0.076 (X_7) + 0.116 (X_8)$$

## อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

### 1. การศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยอันดับแรก คือ ปัจจัยด้านการผลิต รองลงมา คือ ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน ส่วนด้านอุปสงค์เป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่ ด้านเงื่อนไขของปัจจัยการผลิต ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านอุปสงค์ ด้านบริบทการแข่งขัน และกลยุทธ์ทางธุรกิจ และด้านนโยบายรัฐบาล ตามลำดับ ทั้งยังสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553) ด้านปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ โดยการสร้างระบบและเครือข่ายข้อมูลอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและให้เกิดระบบประสานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา คิมหะจันทร์ (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผักแช่แข็งของไทย พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีส่วนผลักดันให้อุตสาหกรรมผักแช่แข็งของไทย พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีส่วนผลักดันให้อุตสาหกรรมผักแช่แข็งของไทยประสบความสำเร็จในการส่งออก ปัจจัยเหล่านั้นประกอบด้วย ความได้เปรียบจากการมีผลผลิตตลอดทั้งปีทำให้ผลผลิตทางการเกษตรป้อนโรงงานแปรรูปได้ตลอดทั้งปี มีความ

พร้อมทางด้านปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น แรงงานมีทักษะ และมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับแรกจนถึงอันดับสุดท้ายปรากฏผลดังนี้

1) ด้านปัจจัยการผลิต ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้ประกอบการมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งทุน มีสถาบันการเงินที่เพียงพอแก่ความต้องการซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ประกอบการมีที่ดิน แรงงาน ทุน เครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตอย่างเพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่เพียงพอจะทำให้กิจการมีแรงจูงใจที่จะลงทุนด้านนวัตกรรมและการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตในด้านแหล่งเงินทุนโดยต้องพิจารณาจากความพอเพียงของแหล่งเงินทุนสำหรับธุรกิจ เงื่อนไขความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมทั้งการมีเครื่องมือหรือกลไกการจัดสรรทุนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขัน (Dynamic Productivity and Competitiveness Linkages) ของเชอชูลู (Shurchuluu, 2002) ที่กำหนดกรอบแนวคิดความสามารถทางการแข่งขัน ประกอบด้วย สินทรัพย์ที่แข่งขันได้ เช่น กำลังคน เทคโนโลยี โครงสร้างทางกายภาพ และทุนทางการเงิน รวมทั้งกระบวนการที่ใช้แปรรูปสินทรัพย์ไปเป็นสินค้าและบริการ และกระบวนการทางการแข่งขัน

ส่วนอันดับสุดท้ายผู้ประกอบการอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง สื่อสาร โทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการขยายตัวในอนาคตได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลางที่สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาคำให้เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศ เป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่ง และสื่อสารเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีศักยภาพสูงเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมดังกล่าว และสอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขปัจจัยการผลิตขั้นซับซ้อน ในส่วนของระบบสาธารณูปโภคซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในการเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันขั้นสูง

2) ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้ประกอบการมีผู้ประกอบการมีการเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับ



สถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือ ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษาสามารถช่วยผู้ประกอบการในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ในการผลิต การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์รวมถึงการส่งบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันการศึกษาควรเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานและสนับสนุนทางวิชาการและทางเทคนิคแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจรินทร์ อาสาทรงธรรม (2548) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันพบว่า ปัจจัยที่เป็นหัวใจหลักของการประสบความสำเร็จ คือ รัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างจริงจัง ด้วยการพยายามส่งเสริมภาคเอกชนมีการทำวิจัยและพัฒนาพร้อมไปกับผลงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge) ของภาคเอกชนให้สามารถพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจของวิธีร์ พานิชวงศ์ และคณะ (2550) ที่กล่าวว่า การรวมกลุ่มธุรกิจหรือที่เรียกว่าคลัสเตอร์ หมายถึง การรวมกลุ่มบริษัทในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่ผู้จัดส่งสินค้าที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันรวมไปถึงผู้ให้บริการและโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะด้าน ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ช่องทางการจำหน่าย ลูกค้า และสถาบันที่เกี่ยวข้อง องค์กรผู้ผลิตความรู้เข้าด้วยกันเพื่อสร้างกลุ่มการค้าอันทำให้เกิดการเชื่อมโยงที่เป็นระบบในการถ่ายทอดความรู้ ส่วนประเด็นผู้ประกอบการมีสมาชิกเครือข่ายเพื่อระดมทรัพยากรมาร่วมกันดำเนินกิจกรรมนั้น เนื่องจากสมาชิกได้เล็งเห็นความสำคัญและการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกที่อยู่ในเครือข่าย สมาชิกมีการให้ความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง และสนับสนุนซึ่งกันและกันอันส่งผลทำให้ต้นทุนในการดำเนินการต่ำลง ทำให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของพอร์เตอร์ (คลัสเตอร์การรวมกลุ่มธุรกิจเพื่อความอยู่รอดอุตสาหกรรมไทย, 2546) ที่เกี่ยวกับคลัสเตอร์ซึ่งได้อธิบายว่าเป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ คือ เป็นการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และเป็นความร่วมมือซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อถือว่าวางใจนับเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง นอกจากนี้ข้อแตกต่างของคลัสเตอร์ คือ เป็นความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขัน

ส่วนประเด็นที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ผู้ประกอบการมีความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตด้วยกันรวมถึงหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ผู้ผลิตแต่ละรายจะเป็นอิสระต่อกันเป็นคู่แข่งกัน ต่างฝ่ายต่างแสวงหาประโยชน์ของตนเองไม่ร่วมมือกัน เพราะเกรงว่าอีกฝ่ายจะรู้ข้อมูลและอาจเอาเปรียบได้ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีแรงกดดันให้มีการเปรียบเทียบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรวณ ชื่นประเสริฐสุข

(2546) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถในการแข่งขันของหัตถอุตสาหกรรมเซรามิก: กรณีศึกษาเซรามิกศิลาดล ผลการศึกษาพบข้อด้อย คือ ขาดความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน และหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้ประกอบการควรมีการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งที่เรียกว่า คลัสเตอร์ (Cluster) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการตลาด ต้นทุนทางธุรกรรม การวิจัยพัฒนา การแสวงหาโอกาส และยุทธศาสตร์สมัยใหม่ ตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้กล่าวในประเด็นสำคัญในการพัฒนาตามแผน เรื่อง การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งสมดุลและเป็นธรรม (ตามรายงานฉบับ สมบูรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551, หน้า 117-118) ที่ต้องการฯ รวมกลุ่มอุตสาหกรรมโดยการแข่งขันในปัจจุบันมีความเข้มข้นขึ้นจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งของภาคอุตสาหกรรมไทย สำหรับแนวคิดการรวมกลุ่มธุรกิจเพื่อความอยู่รอดของพอร์เตอร์ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการแข่งขันว่าเป็นความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันที่มุ่งกำหนดกลไกราคาหรือปริมาณเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในบรรดาหมู่สมาชิก และประสิทธิภาพโดยรวม (คลัสเตอร์การรวมกลุ่มธุรกิจเพื่อความอยู่รอดของอุตสาหกรรมไทย, 2546) นอกจากนี้การที่ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่า ไม่ค่อยให้ความร่วมมือจากภาครัฐเท่าที่ควรเนื่องจากทัศนคติของผู้ประกอบการ โดยทั่วไปนั้นยังหวังพึ่งพาภาครัฐแทนการเห็นว่ารัฐเป็นเพียงผู้ร่วมงาน อย่างไรก็ตามภาครัฐยังคงต้องให้ความร่วมมือกับผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องเพราะผู้ประกอบการยังคงต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนอำนวยความสะดวกด้านแหล่งเงินทุนและจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนการกู้ยืมต่ำอีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพิ่มเติมและช่วยส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มเครือข่าย

3) ด้านนโยบายรัฐบาล ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า รัฐสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อชุมชน ส่งเสริมการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะภาครัฐได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 (2550-2554) ให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปโดยสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง, 2552) อีกทั้งยังสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักด้านนโยบายรัฐบาลในทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) คือ นโยบายของรัฐบาลกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ และมาตรฐานของสินค้า รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้แก่ผู้ประกอบการ และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของอโนนิมัส (Anonymous, 2010) โดยทำการศึกษาเรื่องการสร้างโอกาสที่ยิ่งใหญ่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตอาหารแปรรูปของประเทศอินเดีย ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในด้านที่สำคัญ คือ ด้านการเงิน เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์ ส่วนประเด็นรองลงมา คือ ภาครัฐมีบทบาทให้บริการด้านปัจจัยพื้นฐาน เช่น สร้างถนน จัดหาข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ราคา และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะภาครัฐมีนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ภาคกลางเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน เป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง, 2552) ส่วนประเด็นที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ นโยบายของภาครัฐมุ่งเน้นการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยจากสารเคมี เชื้อราและเชื้อโรคต่างๆ นั้น เพราะปัจจุบันผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญและใส่ใจเกี่ยวกับสุขภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้บริโภคในยุคปัจจุบันจึงคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยในการเลือกบริโภค ซึ่งคุณภาพและความปลอดภัยนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขัน (Dynamic Productivity and Competitiveness Linkages) ของเชอชูลู (Shurchuluu, 2002) ในส่วนของสมรรถนะของกระบวนการซึ่งได้แก่ คุณภาพ นวัตกรรม และความเร็วเป็นสิ่งสำคัญต่อการแข่งขัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุ บุรณจารุกร, สิทธิเดช ครุทสี และจักรทองทองจัตู (2552) โดยทำการศึกษาเรื่องการจัดการคุณภาพและความปลอดภัยในอาหาร กรณีศึกษาในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่าสิ่งสำคัญที่ผู้บริโภคคาดหวังที่จะได้รับจากสินค้าอาหาร นอกเหนือจากเรื่องคุณภาพ ก็คือ ความปลอดภัยในการบริโภค ดังนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่า สินค้าอาหารดังกล่าวได้คุณภาพมาตรฐานที่ดีและมีความปลอดภัยในการบริโภค ภาครัฐจึงต้องมุ่งเน้นการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของผู้ประกอบการ

4) ด้านบริบทการแข่งขัน และกลยุทธ์ทางธุรกิจ ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้ ความเข้าใจการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้เพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจค่อนข้างนาน (ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 8 - 14 ปี) จึงสามารถปรับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ ประเด็นรองลงมา คือ ผู้ประกอบการมีการกำหนดแผนการผลิต พัฒนาระบบการผลิตที่ยืดหยุ่นที่ตอบสนองความ

ต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ประกอบการมีประสบการณ์และมีฐานประจำอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังรู้จักลูกค้าและตลาดของตนเป็นอย่างดีจึงทำให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการเฉพาะของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ.2553-2557 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ของยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมอาหารในระดับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปหิวข้อ การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553) คือ ศึกษาพฤติกรรมและแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคในรายกลุ่ม ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปในแต่ละตลาดที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นช่องทางด้านการผลิต การตลาด และการลงทุน รวมถึงการศึกษาโอกาสความเป็นไปได้ในการสร้างคุณค่าเพิ่มรายการกลุ่มผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขัน (Dynamic Productivity and Competitiveness Linkages) ของเชอชูลู (Shurchuluu, 2002) ที่ได้อธิบายถึงการเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขันซึ่งผลิตภาพนั้น คือ ภาวะสู่ความสามารถในการแข่งขัน และการได้มาซึ่งผลิตภาพที่ดีนั้นเกิดจากความสามารถในการบริหารจัดการสินทรัพย์และกระบวนการ ซึ่งสมรรถนะของกระบวนการประกอบด้วย คุณภาพ ความรวดเร็ว การตอบสนองความต้องการเฉพาะและบริการ โดยเมื่อมีการจัดการประสิทธิภาพสินทรัพย์และกระบวนการที่ดีแล้วจะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในเรื่องคุณภาพและการบริการที่เป็นเลิศได้ ส่วนประเด็นที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ผู้ประกอบการมีการสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ประกอบการแต่ละรายที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นด้านข้อมูลข่าวสารหรือเทคโนโลยีการผลิต สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่กล่าวถึงเครือข่ายวิสาหกิจ (คลัสเตอร์) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, 2548) ว่ามีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องของสมาชิกในคลัสเตอร์ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐบาล สถาบันการศึกษา สมาคมการค้า และหน่วยงานวิจัยและพัฒนาอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในคลัสเตอร์เพื่อยกระดับความสามารถของทุกฝ่ายอันจะทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนของคลัสเตอร์

5) ด้านอุปสงค์ ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น

พบว่าผู้ประกอบการมีการค้นหาคุณภาพและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจสูงสุด เนื่องจาก ความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ผลิตจึงต้องพยายามปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา รวมทั้งการคิดค้นผลิตสินค้าใหม่ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคและเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ในองค์ประกอบด้านอุปสงค์หรือความต้องการของผู้บริโภค คือ ความต้องการและมาตรฐานที่สูงขึ้นของผู้ซื้อในประเทศรวมทั้งคุณภาพของสินค้าและบริการเกิดการคิดค้นผลิตสินค้าใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2548) โดยทำการศึกษาเรื่องการสร้างและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจเอกชนไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทักษะและความสามารถในการบริหาร พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่สำคัญเป็นลำดับแรก คือ ความซื่อสัตย์ ลำดับที่ 2 เน้นคุณภาพของสินค้า ลำดับที่ 3 ปรับปรุงสินค้า ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ประเด็นรองลงมาผู้ประกอบการมีการผลิตตามความต้องการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภค เนื่องจากการบริหารจัดการยุคใหม่แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าได้ถูกนำเข้ามาใช้เป็นแนวคิดในการทำงานเชิงรุก เพราะการมุ่งเน้นการสร้างคุณค่านั้นผู้ประกอบการต้องรับรู้ถึงคุณค่าของลูกค้า ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้สึกของลูกค้าเป็นที่ตั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของสุรชัย โฆษิตบวรชัย (2553) ได้กล่าวถึง การสร้างสรรค์คุณค่าเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของลูกค้าโดยการมองในรูปแบบที่เรียกว่า Outside-In เป็นการมองจากข้างนอกว่าลูกค้าต้องการหรือพึงพอใจในเรื่องไหน แล้วกลับมาพิจารณาว่าองค์กรสามารถทำอย่างไรที่ลูกค้าต้องการได้หรือไม่ ถ้าได้จะอย่างไร อีกทั้งยังสอดคล้องกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าผ่านความคิดสร้างสรรค์ของสถาบันอาหาร (2552) ที่ได้กล่าวถึงมูลค่าของสินค้าในนิตยสารสถาบันอาหารในหัวข้อ Value creation เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในปัจจุบัน คือ ความคิดดีๆ ที่จะสามารถสร้างสินค้าหรือบริการที่จะตอบสนองต่อตลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของดอน (Don, 2003) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการแข่งขันเชิงยุทธ์ว่า เป็นส่วนผสมผสานที่เกิดจากการเอาองค์ประกอบของทักษะ กระบวนการดำเนินงานและองค์ความรู้ เป็นการจัดเตรียมสิ่งที่แสดงคุณค่าให้กับลูกค้า และเป็นการยากสำหรับคู่แข่งที่จะลอกเลียนแบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของชินจิตต์ แจ่มเจนกิจ (2544) ที่ได้กล่าวหาว่าความได้เปรียบในการแข่งขัน มีประเด็นให้พิจารณา คือ การนำเสนอคุณค่าที่เหนือกว่า

แก่ลูกค้าและต้นทุนที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ. 2553-2557 (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในระดับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปหัวข้อการสร้างนวัตกรรม ด้านการเพิ่มคุณค่าซึ่งเป็นการสร้างความแตกต่างและเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปของไทย

ส่วนประเด็นที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดเพื่อดูแนวโน้มของการบริโภค เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งคู่แข่งยังมีการพัฒนารูปแบบและคุณลักษณะของสินค้าเพื่อสร้างความต้องการในอนาคตของผู้บริโภค ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้าในความต้องการของผู้บริโภคเพื่อเร่งปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อให้ทันกับความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ด้านอุปสงค์ คือ การคาดการณ์ล่วงหน้าในความต้องการของผู้บริโภคจะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องและสามารถแข่งขันได้

## 2. การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

จากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มภาคกลางตอนล่างในภาพรวม มีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า อันดับแรก คือ กลยุทธ์ทางการตลาด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพ และความปลอดภัยของอาหาร ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ.2553-2557 (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553) ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในระดับกลุ่มสินค้า กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ซึ่งมี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างนวัตกรรม นำเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพ และความปลอดภัยของอาหารแปรรูปของไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปของไทย ทั้งนี้กลยุทธ์ทางการตลาดจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความได้เปรียบในการแข่งขันโดยเป็นการนำเสนอคุณค่าที่เหนือกว่าแก่ลูกค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า ซึ่งลักษณะเด่นที่เหนือกว่าคู่แข่งนั้น ในทัศนะของวิฑูรย์ สิมะโชติ (2545) ถือว่าเป็นความสามารถในการแข่งขันซึ่งมีด้วยกัน 3 ลักษณะที่สำคัญ คือ ความสามารถ

ในการสร้างความแตกต่าง ความสามารถในการเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ และความรวดเร็วในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสอดคล้องกับวุฒิชัย สุนทรสมัย (2546, หน้า 13-15) ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดว่า สามารถสร้างศักยภาพทางการแข่งขันแก่กิจการได้ โดยผ่านการให้บริการที่แตกต่างและเหนือคู่แข่งและเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทางเครือข่ายความเร็ว และการเข้าถึงการตลาด และยังสอดคล้องกับสทอลล์ (Stalk, 1992) ที่ได้ให้ทัศนะว่า การแข่งขันเพื่อสร้างความสามารถเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ จำเป็นต้องนำเอากลยุทธ์เข้ามามีส่วนช่วยในการปรับตัวอย่างมาก ในประเด็นของคุณภาพ และความปลอดภัยของอาหารจะพบว่า ผู้ประกอบการได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน ความปลอดภัยของอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคมีความรู้และให้ความสำคัญกับสุขภาพมากขึ้น อีกทั้งยังมีความพิถีพิถันในการเลือกบริโภค ดังนั้นมาตรฐานและความปลอดภัยในการบริโภคจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของเฮิร์สท์ (Hurst, 2005, p.4) ได้กล่าวถึงอนาคตและความเชื่อมั่นในอาหารแปรรูปว่า อาหารแปรรูปในอนาคตมีเงื่อนไขพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ ความต้องการของผู้บริโภคในเรื่องความสะดวกสบายในการรับประทาน และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในกระบวนการผลิต การขายปลีก และการรับประกันความปลอดภัยของอาหาร อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ.2553-2557 (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในระดับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปหัวข้อการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพ และความปลอดภัยของอาหารแปรรูปของไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุ บุรณจารุกร, สิทธิเดช ครุฑสี และจักรทอง ทองจตุ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการคุณภาพและความปลอดภัยในอาหาร กรณีศึกษาในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่าสิ่งสำคัญที่ผู้บริโภคคาดหวังที่จะได้รับจากสินค้าอาหาร นอกเหนือจากเรื่องคุณภาพ ก็คือ ความปลอดภัยในการบริโภค ดังนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่า สินค้าอาหารดังกล่าวได้คุณภาพมาตรฐานที่ดีและมีความปลอดภัยในการบริโภค

ส่วนประเด็นสุดท้ายด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้น นวัตกรรมทำให้มีการพัฒนาสินค้า รูปแบบ และวิธีการดำเนินงานใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันรัฐบาลมีการกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาก

ขึ้น สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2552-2554 ของรัฐบาล ที่ได้กำหนดนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและกลยุทธ์/วิธีการบางรายการด้านเกษตร อุตสาหกรรม การตลาด การค้าและการลงทุน คือ การร่วมมือกับภาคเอกชนในการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานสินค้าให้ทัดเทียมและล้ำหน้าในระดับสากล โดยส่งเสริมและผลักดันการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และตอบสนองความต้องการของตลาด อีกทั้งยังสนับสนุนให้มีกลไกกระตุ้นภาคเอกชนลงทุนทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมากขึ้น (แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554, 2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553) คือ ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยมีการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและขีดความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการนำเข้าเครื่องจักรบางชนิดมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณภาพผลิตภัณฑ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนราทร ปานดี (2548) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิต: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมอาหาร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิตในส่วนของอุตสาหกรรมอาหารมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การคิดค้นและปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

### 3. การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้เกี่ยวกับคุณลักษณะของสถานประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่มีเงินทุน จำนวนแรงงานที่ต่างกันนั้นมีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการมีเงินทุนมากทำให้ผู้ประกอบการมีเงินสดหมุนเวียนเพื่อลงทุนด้านนวัตกรรมและการวิจัยพัฒนาเพื่อคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร รวมทั้งการบริหารจัดการ การกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ประกอบการที่มีเงินทุนน้อย สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Roger, 2004, pp.141-153) ที่ว่าความแตกต่างของขนาดกิจการย่อมมีผลต่อการลงทุนด้านนวัตกรรมและการวิจัยพัฒนา โดยมีเหตุผลที่สนับสนุนแนวคิด คือ กิจการขนาดใหญ่มีเงินสดหมุนเวียนมากกว่า จึงมีเงินทุนเพื่อกิจกรรมนวัตกรรมมากกว่าและมีสินทรัพย์มากทำให้สามารถเป็นหลักค้ำประกันเงินกู้ได้มากกว่า



สำหรับคุณลักษณะของสถานประกอบการด้านจำนวนแรงงานที่ต่างกัันนั้น ผลการวิจัยพบว่ามีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงานมากและแรงงานมีทักษะ รวมถึงมีความชำนาญเฉพาะด้านก็จะทำให้สามารถผลิตสินค้าตามปริมาณที่ลูกค้าต้องการได้ อีกทั้งยังช่วยลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิตได้อีกด้วย สอดคล้องกับกรอบการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547, หน้า 13) ในประเด็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจจุลภาคตามแนวคิดของพอร์เตอร์เกี่ยวกับความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจากทักษะ คือ ใช้ทักษะในการหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและปริมาณแรงงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

#### **4. การศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง**

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านอุปสงค์ เงินทุน บริบทการแข่งขัน และกลยุทธ์ทางธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านอุปสงค์หรือความต้องการของผู้บริโภคนั้นผู้บริโภคมีความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และยังเป็นความต้องการที่หลากหลายโดยความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคนี้จะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ผลิตสินค้าพยายามแข่งขัน ปรับปรุงคุณภาพสินค้ารวมถึงคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ความต้องการและมาตรฐานที่สูงขึ้นของผู้บริโภคจะทำให้มีการคิดค้นพัฒนาสินค้าใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งรวมไปถึงความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ทำให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับสอดคล้องกับทฤษฎี Diamond Model ที่เกี่ยวพันกันในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของพอร์เตอร์ (Porter, 2002) ด้านอุปสงค์หรือความต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการที่ซับซ้อนและมาตรฐานที่สูงขึ้นของผู้บริโภคจะเป็นแรงกระตุ้นที่ชักนำให้ผู้ผลิตสินค้าพยายามแข่งขันปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา รวมทั้งเกิดการคิดค้นผลิตสินค้าใหม่ๆ ขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นไปตามความต้องการของลูกค้าและสามารถแข่งขันได้ในที่สุดและยังสอดคล้องกับแนวคิดการเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขัน (Dynamic Productivity and Competitiveness Linkages) ของเชอชูลู (Shurchuluu, 2002) คือ ความสามารถในการบริหารจัดการสินทรัพย์และกระบวนการ (Capability) ขององค์กร โดยสินทรัพย์ที่แข่งขันได้ ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน การเงิน เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์

สมรรถนะของกระบวนการ ประกอบด้วย คุณภาพ ความรวดเร็ว การตอบสนองความต้องการเฉพาะ และการบริการ โดยเมื่อมีการจัดการแปรสภาพสินทรัพย์และกระบวนการที่ดีแล้ว จะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในเรื่องคุณภาพ และการบริการที่เป็นเลิศได้ อีกทั้งยังช่วยให้ต้นทุนแรงงานต่อหน่วยต่ำลง ธุรกิจมีผลผลิตที่สูงขึ้น ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นด้วยอันจะทำให้ธุรกิจสามารถดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขัน

ส่วนปัจจัยด้านเงินทุนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง เนื่องจากผู้ประกอบการที่มีเงินทุนมากจะทำให้กิจการมีสภาพคล่องและสามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจได้ง่ายกว่าผู้ประกอบการที่มีเงินทุนน้อยและการที่ผู้ประกอบการมีเงินทุนจำนวนมากจะสามารถใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต สามารถจ้างแรงงานที่มีทักษะสูงและยังสามารถสร้างนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่การผลิตทำให้สามารถผลิตสินค้าที่ดีมีคุณภาพได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งยังมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำสอดคล้องกับแนวคิด การเชื่อมโยงผลผลิตและการแข่งขัน (Dynamic Productivity and Competitiveness Linkages) ของเชอชูลู (Shurchuluu, 2002) ซึ่งความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ประกอบด้วย สินทรัพย์ที่แข่งขันได้ คือ ทรัพยากรมนุษย์ การเงิน เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และสมรรถนะของกระบวนการอันประกอบด้วย คุณภาพ ความรวดเร็ว และนวัตกรรมจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิดความสามารถในการแข่งขันของประเทศของพอร์เตอร์ (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547, หน้า 9) ประเด็นปัจจัยกำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญ คือ ผลผลิตหรือประสิทธิภาพการผลิตซึ่งวัดจากมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการที่ผลิตได้เทียบกับปริมาณปัจจัยการผลิตอันประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน ทรัพยากรธรรมชาติ และอื่นๆ ที่ใช้ไปหนึ่งหน่วย ดังนั้นผลผลิตภาพของประเทศจึงขึ้นอยู่กับทั้งราคาของสินค้าและบริการที่จะขายได้และประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิต และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพร รุ่งสีทอง (2547) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงทุนด้านนวัตกรรมและผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของกิจการในอุตสาหกรรมผักและผลไม้แปรรูปในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่านวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมด้านบรรจุภัณฑ์ พบในกิจการขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพด้านเงินทุนทั้งนี้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

สำหรับปัจจัยด้านบริบทการแข่งขัน และกลยุทธ์ทางธุรกิจ ผู้ประกอบการแต่ละรายในอุตสาหกรรมมีการแข่งขันกันจึงต้องมีการปรับปรุงกระบวนการและพัฒนานวัตกรรมต่างๆ รวมทั้งต้องปรับกลยุทธ์ในการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ด้วยต้นทุนต่ำ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ นอกจากนี้จากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรี และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ประกอบการทั้งหลายจึงมุ่งที่จะสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าและความเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพบุลย์ สิทธิบริบูรณ์ (2546) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจสินค้าอุปโภค: กรณีศึกษา บริษัท คอลเกต-ปาล์มโอลีฟ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่า พนักงานระดับบริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับสูงว่าปัจจัยทางด้านวิสัยทัศน์ กลยุทธ์การแข่งขัน การตลาด การผลิตและการบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า การวิจัยและพัฒนาเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ภาครัฐควรกระตุ้นอุปสงค์หรือความต้องการสินค้าของผู้บริโภค รวมทั้งมีการสร้างกลุ่มลูกค้าเป้าหมายใหม่ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางในการกระจายสินค้าแก่ผู้ประกอบการ อีกทั้งภาครัฐควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว
2. ภาครัฐควรสนับสนุน และอำนวยความสะดวกด้านแหล่งเงินทุน พร้อมทั้งจัดหาแหล่งทุนที่มีต้นทุนต่ำ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนในการผลิตและดำเนินการต่ำและสามารถแข่งขันได้
3. รัฐบาลควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับภาคเอกชน ภาคเอกชนภาครัฐในการแลกเปลี่ยนความรู้และวางแผนกลยุทธ์เพื่อค้นหาโอกาสในการเพิ่มมูลค่าทางการผลิต รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรม การสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี การค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว
4. ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง และสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือ เกื้อหนุน

เชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกัน อย่างครบวงจร ตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ อุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม สถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อสนับสนุนทางวิชาการและทางเทคนิคแก่ผู้ประกอบการตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันคือการเพิ่มผลิตภาพซึ่งนับเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน

### ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการ

1. ผู้ประกอบการควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารกันเองภายในกลุ่มเครือข่าย และระหว่างกลุ่มเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจและกลุ่มเครือข่ายนอกจากนี้ควรเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน
2. ผู้ประกอบการควรค้นหาคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้บริโภค วิเคราะห์ความต้องการของตลาด แนวโน้มการบริโภคสินค้าเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจในระยะยาว
3. ผู้ประกอบการควรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิต นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ควรมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้า

### ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง
2. การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง
3. กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง